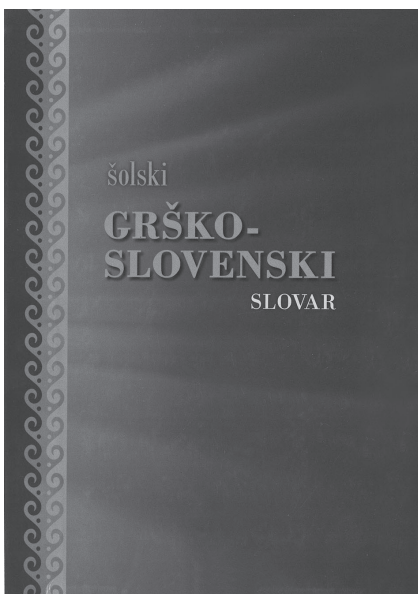

Anton Dokler in Matej Hriberšek. *Šolski grško-slovenski slovar*. Založba ZRC, ZRC SAZU: Ljubljana, 2015. [917 strani]

Če si izposodim besede Janeza (Ivana) Samse v članku iz leta 1916, objavljenem v reviji *Dom in svet* in namenjenem predstavitvi komaj izdanega grško-slovenskega slovarja, bi si upala trditi, da je grško-slovenski slovar tako redek podvig, »kakor cvetje bajne aloe, ki se pojavi menda vsakih sto let«.¹ Vsi tisti, ki smo staro grščino začeli študirati že v gimnazijskih letih, smo imeli za nepogrešljivega sopotnika tudi prvi in edini grško-slovenski slovar, ki smo ga po domače imenovali kar »Dokler« in ki je izšel daljnega leta 1915. Dijaki, ki smo prevajali grška besedila v gimnaziji, smo se večkrat tudi posmehovali

že zastarelemu slovenskemu jeziku, ki smo ga zasledili v slovarju. Naš stari »Dokler« pa je ostajal kot steber sredi dolgih popoldnevov, ki smo jih preživel ob grških besedilih, in bil za vse nas pravi sopotnik pri odkrivanju in razčlenjevanju dolgih grških stavkov ter spoznavanju nepogrešljivih zakladov grške modrosti.

Kot redka aloa je po natanko sto letih zagledala luč prenovljena in pomenljivo dopolnjena in popravljena izdaja Doklerjevega slovarja, in sicer nov *Šolski grško-slovenski slovar*, pri katerem je sodelovalo več strokovnjakov s področja, še najbolj pa sta zaslužna za vso opravljeno delo Matej Hriberšek z Oddelka za klasično filologijo v Ljubljani ter Barbara Zlobec Del Vecchio s klasične gimnazije Franceta Prešerna v Trstu. Sicer je zgodba okoli Doklerjevega slovarja veliko daljša, saj je bil slovar nekajkrat tudi že ponatisnjen, v zadnjih dvajsetih letih (predvsem od devetdesetih let dalje) pa je bila želja po novem grško-slovenskem slovarju vedno bolj goreča. Skoraj istočasno sta se na vodstvo Založbe ZRC obrnili dve stranki in izkazali zanimanje za izdajo novega slovarja: po eni strani je bil to Matej Hriberšek, ki si je želel novega oz. prenovljenega slovarja predvsem zaradi zastarelosti obstoječe Doklerjeve izdaje. Drugi pobudniki pa so bili predstavniki Deželnega šolskega urada Furlanije – Julijske krajine, saj so zaloge slovarja tudi v zamejstvu pošle in dijaki obeh slovenskih klasičnih licejev v Italiji niso več imeli na razpolago slovarja. Po raznih dogovornjih in pogovorih je tako v letošnjem letu, v spomladanskih mesecih prišel

1 Janez Samsa, »Grško-slovenski slovar«, *Dom in svet* 29 (1916): 20.

iz tiskarne nov, priročen in ličen *Šolski grško-slovenski slovar*, ki že na prvi pogled vpliva na dijaka bolj moderno in privlačno, če ne drugega zaradi svojih mehkih platnic, lepe sinjemo-dre barve s preprosto, a zelo okusno oblikovano platnico. Za mladega uporabnika slovarja bosta prav tako privlačna in priročna oba zemljevida, ki se nahajata na prednjih in zadnjih notranjih platnicah: prvi prikazuje grški prostor med Sicilijo in Malo Azijo, torej območje, na katerem je bila stara grščina splošni pogovorni jezik, na zadnjih notranjih platnicah pa je območje, ki sega od Indije do Skandinavije in Etiopije, torej ozemlje, ki ga je grški človek poznal.

Poleg teh zunanjih novosti prinaša *Šolski grško-slovenski slovar* še veliko pomembnejše novosti in dopolnitve v vsebinskem delu. V daljšem uvodu Matej Hriberšek podaja najprej nekaj ugotovitev o zgodovini slovaropisja klasičnih jezikov pred Doklerjevimi delom, nato sledi beseda o slovenskih učbenikih za grščino, predvsem pa se avtor zaustavi ob nastajanju, odzivih ter pomenu Doklerjevega grško-slovenskega slovarja. Natančno opiše postopek, po katerem je prišlo do novega slovarja, za vedajoč se, da so se sodelavci odločili, da posodobljajo stari slovar, niso pa se odločili za pisanje novega. Avtor uvodnega dela nadalje opisuje tudi vse faze postopka, ki so jih sodelavci izvedli, saj so morali vseskozi slediti dvema različicama besedila, in sicer originalnemu besedilu iz leta 1915 (imenovanemu Dokler 1915) ter novemu, prečiščenemu besedilu iz leta 2015 (Dokler 2015).

Dijakom pa tudi študentom bo novi *Šolski grško-slovenski slovar* nedvomno veliko bolj prijeten za uporabo, saj prinaša predvsem pomembno novost v popolni posodobitvi slovenskega besedja (odpravljeni so bili vsi slovenski arhaični izrazi), pri marsikaterem geslu pa je bila razširjena in oblikovno preurejena razlaga; dodani so bili tudi številni primeri s prevodi in prevodnimi različicami. Veliko dela je bilo vložene v oblikovno poenotenje, ureditev in strukturiranje gesel, podgesel, primerov in ločil: v slovarju na primer ne najdemo več dvojnih oklepajev, značilnih za gesla s podiztočnicami, odstranjeni so bili tudi številni oklepaji znotraj gesel, ki so moteče prekinjali vsebino. Avtorji so prav tako pregledali tudi poslovenjena imena in jih uskladili s sodobnimi pravopisnimi pravili ter z učbenikom Bronislave Aubelj *Antična imena po slovensko*.² Že originalni Doklerjev slovar iz leta 1915 je vseboval razčlenjeno in poglobljeno etimološko analizo posameznih gesel, ki jih je Matej Hriberšek še dodatno osvetlil: marsikatero etimološko razlago je tako posodobil, popravil in dopolnil z novimi odkritji na področju etimologije. Kot pregledovalci so glavnima gonilnima silama priskočili na pomoč še Živa Borak (filologinja in literarna komparativistka), Primož Ponikvar (leksikograf) in nekaj študentov grščine z Oddelka za klasično filologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: Gašper Kvartič, Urban Debevec, Jan Peternej in Julija Hoda.

² Bronislava Aubelj, *Antična imena po slovensko* (Ljubljana, 1997).

Šolski grško-slovenski slovar je zato nadvse koristna pridobitev predvsem za dijake starogrškega jezika na vseh slovenskih gimnazijah. Zaradi oblikovne prenove in vsesplošne vsebinske posodobitve bo tako pouk stare grščine za dijake bolj prijeten in upati je, da tudi veliko bolj privlačen in zanimiv. Slovar sicer ni dostopen v elektronski obliki na spletu, ker nastaja na njegovi osnovi nov veliki podvig mlade generacije slovenskih klasičnih filologov, in sicer grško-slovenski slovar, namenjen širšemu krogu uporabnikov, ki bo predvidoma v letu 2017 na voljo tako v knjižni kot elektronski izdaji.

Jadranka Cergol